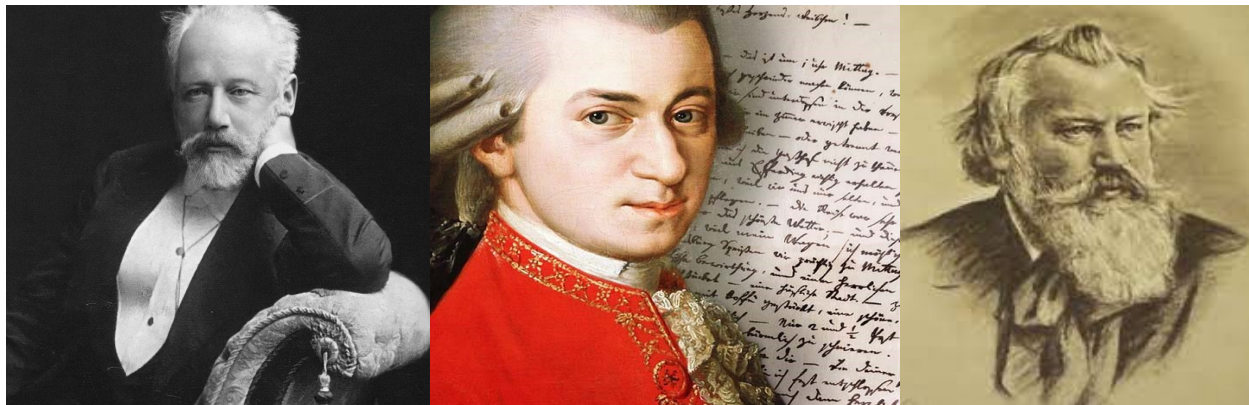

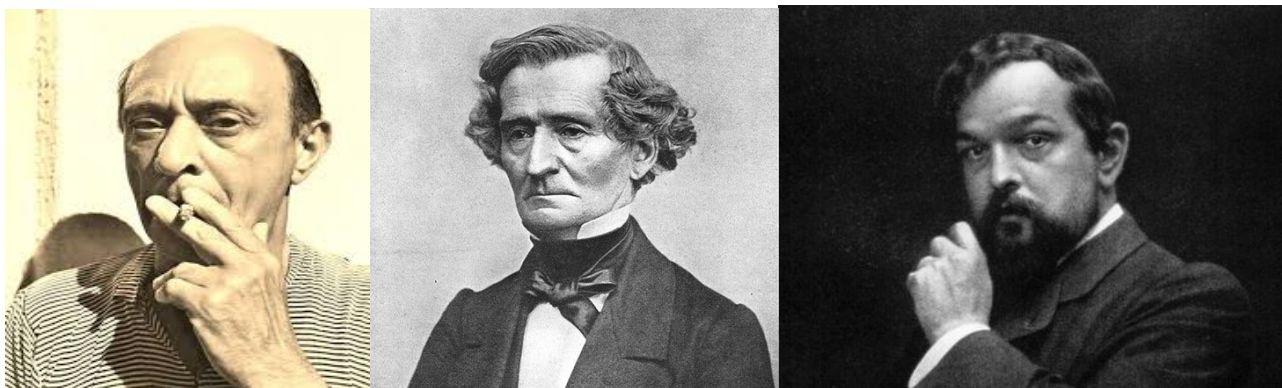
בין הרומנטיקה למודרנה

סדרת הרצאות ומופעים המוקדשים למוזיקה רומנטית ולמוזיקה פוסט-רומנטית בסוף המאה התשע-עשרה ובתחילת המאה העשרים, בימי ראשון בשעה 20:30, במועדון לחבר, במרכז בן גוריון, קיבוץ שדה-בוקר.

"לא רמה גבוהה של אינטליגנציה ולא דמיון ולא שניהם יחד הולכים לעשות גאון, אהבה, אהבה, אהבה, זאת נשמת הגאונות", כך כתב מוצארט לאביו זמן קצר לאחר שהגיע לעיר ווינה, בירת התרבות של זמנו. "הרעיונות מגיעים אליי ישירות מאלוהים, ולא זו בלבד שאני רואה אותם בעיני רוחי, אלא שהם כבר לובשים צורה, תזמור והרמוניה." כך כתב יוהאנס ברהמס באחד ממכתביו אל קלרה ויק שומאן, מלחינה ופסנתרנית גדולה בפני עצמה, שהייתה לו לאם ולאחות. פיטר איליץ' צ'ייקובסקי תיאר את שגרת יומו במכתב אל אחת מהתומכות שלו: "אני קם כל בוקר מוקדם, ובדיוק בשעה תשע אני מתיישב ליד הפסנתר ומנגן. המלאכים כבר יודעים וממתינים גם הם בשעה זו".

המלחין הצרפתי הגדול, מי שנחשב לנביא האימפרסיוניזם, קלוד דבייסי, מצוטט לאמור בראיון שנתן לאחד העיתונים בפריז, ערב הבכורה של "הים" (La Mer): "כאשר אני מתבונן בשמים במשך שעות, ומהרהר ביופיו הנפלא והמשתנה של הטבע, אני מוכה בתדהמה." בכך ביקש לבטא את הרצון שלו להיגמל מהרומנטיקה של המלחינים הגדולים בדורות שלפניו, ולתת ביטוי לא רק לרגשותיו אלא גם ובעיקר לרשמיו מהתבוננות בטבע. בן דורו, המלחין ארנולד שנברג, מי שנחשב לנביא המודרניזם של המאה העשרים, כתב בספרו "הרעיון המוזיקלי": "מוזיקה היא לא רק סוג של בידור, אלא ייצוג של רעיונות מוזיקליים. הרעיון המוזיקלי השלם הוא בעצם מכלול מורכב של פרטים המתאחדים לכדי משמעות אחת. למשל סימפוניה מספר 5 של בטהובן על כל פרקיה וכל הפרטים הרבים שבפרטיטורה שלה, לאחר שנוגנה, ולאחר נותרה בזיכרון של היחיד, כמו גם בזיכרוןם של הרבים, הופכת לאידיאה אחת אחידה, הנוצרת בתוכה את כל הפרטים הרבים, ומאחדת אותם לכדי ישות אחת מוזיקת".

תהליך היצירה הוא מסתורי תמיד, ובמאה התשע-עשרה ובתחילת המאה העשרים היה מסתורי במיוחד, שכן לרשות המלחינים היו כבר כלי מבע רבי עוצמה, כמו התזמורת הגדולה, וטכניקת התיווי המתקדמת, שביחד הפכו אותם לציירים של צלילים. המחשבות המוזיקליות, פרי דמיונם של היוצרים הגדולים, עברו תהליך של תרגום מן המופשט שבאוזניהם לכתוב, שמימנו ינוגנו. בספר זיכרונותיו, מיטיב המלחין הצרפתי הקטור ברליוז לתאר את הפוטנציאל הטראגי שטמון בתהליך הכתיבה: "כל מלחין התנסה בצער ובייאוש הכרוכים בשכחה של רעיונות שאותם לא היה לו פנאי להעלות על הכתב".

לרעיונות ולצלילים של המאה התשע-עשרה, שלדעת רבים מחוקרי המוזיקה, היוותה את תקופת השיא של תולדות המוזיקה המערבית, תוקדשנה ההרצאות בחוג ההאזנה האזורי השנה. לצד הצגת הרקע וההיסטורי של כמה מגאוני הרומנטיקה והפוסט-רומנטיקה, נאזין לעומק במספר יצירות נבחרות.

בין ההרצאות שבסדרה, כמיטב המסורת, חמישה קונצרטים קאמריים. כל הפרטים בעמוד הבא.

פירוט ההרצאות והקונצרטים:

- **6 בנובמבר, 2022 – הרצאה מבוא: "עננים וסירנות"** – עיון ביצירות תזמורתיות של קלוד דביوسی.
- **13 בנובמבר, 2022 – קונצרט מספר 1 – "חלילי פארחה"**: החלילנית **יעל אקר** במופע אלקטרו-אקוסטי, בו היא מנגנת ומלווה עצמה במוזיקה שיצרה על המחשב.
- **27 בנובמבר, 2022 – הרצאה: "הכי אישי הכי ציבורי"** – עיון בכמה מיצירותיו של הקטור ברליוז.
- **4 בדצמבר, 2022 – הרצאה: "הפוגה הגדולה"** – כיצד חזרה הצורה הבארוקית המאתגרת לתוך יצירות רומנטיות גדולות פרי עטם של מנדלסון, ברליוז, ווגנר, ברהמס וברוקנר.
- **11 בדצמבר, 2022 – הרצאה: "שירת חייו"** – על השירים לקול ולפסנתר של פרנץ שוברט, ועל מקומם במכלול יצירתו.
- **20-24 בדצמבר, 2022 – פסטיבל "צלילים במדבר"**.
- **8 בינואר, 2023 – קונצרט מספר 2 – "ברוח וינאית"**: הכנת וורה ויידמן והפסנתרן **עמנואל קרסובסקי** מנגנים את סונטת קרויצר של בטהובן, את הפנטסיה בדו מז'ור של שוברט, ומבחר יצירות קצרות של קרייזלר.
- **15 בינואר, 2023 – הרצאה: "הקונצ'רטו שנשכח"** – עיון בקונצ'רטו לפסנתר של אנטונין דבוז'ק, ובעוד יצירות נשכחות של מלחינים מפורסמים.
- **22 בינואר, 2023 – הרצאה: "מוזיקה, ומוזיקה בלבד"** – עיון בכמה מיצירותיו הקאמריות של יוהאנס ברהמס.
- **5 בפברואר, 2023 – הרצאה: "האמנם ווריאציות?"** – הווריאציות הרציניות של פליקס מנדלסון, הווריאציות הסימפוניות של סזאר פרנק, הרפסודיה על נושא של פגניני של רחמנינוב ועוד, ככל שיותר הזמן.
- **12 בפברואר, 2023 – קונצרט מספר 3 – "ראונטיקה ויטאלאניטי"**: נגן המנדולינה **דור עמרן** מנגן את 24 הקפריסים לכינור סולו של פגניני.
- **19 בפברואר, 2023 – הרצאה: "המלחין המתוודה"** – עיון בשלוש סימפוניות של צ'ייקובסקי.
- **26 בפברואר, 2023 – הרצאה: "מוזיקה רבת רושם"** – מהבריאה של יוזף היידן ועד לשירת גוררה של ארנולד שנברג.
- **5 במרץ, 2023 – הרצאה: "ליל זוך"** – עיון ביצירות הרומנטיות של ארנולד שנברג.
- **12 במרץ, 2023 – קונצרט מספר 4 – "איתריס ראונטיקה"**: אנסמבל פינאלה בתוכנית מגוונת: שחר רגב - "נוודים" לחמישיית מיתרים, פליקס מנדלסון - חמישיית מיתרים מס. 2, אופ. 87, ארנולד שנברג - שישית המיתרים "ליל זוך".
- **19 במרץ, 2023 – הרצאה: "שיחה עם אלוהים"** – על הסימפוניה התשיעית של אנטון ברוקנר.
- **26 במרץ, 2023 – הרצאה: "שיר פרידה"** – על הסימפוניה התשיעית של גוסטב מאהלר.
- **16 באפריל, 2023 – הרצאה: "הסונטה הרומנטית"** – עיון בסונטות לפסנתר של בטהובן, שופן וליסט.
- **23 באפריל, 2023 – קונצרט מספר 5 – "חלילי ויטרה"**: הגיטריסט **נדב לב** והחלילן **גי אשד** מנגנים מוזיקה של פאול בן-חיים, אסטור פיאצולה והייטור וילה-לובוס.
- **30 באפריל, 2023 – הרצאה מסכמת: "רומנטיקה במאה העשרים"** – מהייטור וילה לובוס ועד קזישטוף פנדרצקי.

להתראות בהרצאות ובקונצרטים,

מיכאל וולפה